

N:o 15.

Ank. till Riksd. kansli den 8 febr. 1889, kl. 1 e. m.

Utlåtande, i anledning af två af Kongl. Maj:t afgifna propositioner angående efterskänkande af kronans rätt till vissa danaarf.
(I. A.)

Statsutskottet, som fått till behandling emottaga två af Kongl. Maj:t den 7 december nästlidet år aflätna propositioner angående eftergift af kronans rätt till vissa danaarf, har förehaft dessa frågor i sammanhang med hvarandra samt får dem härmed till Riksdagens pröfning anmäla och dervid meddela de yttranden, hvartill hvardera af dessa framställningar ansetts föranleda.

1:o. Enligt hvad af Kongl. Maj:ts proposition n:o 7 inhemtas hade, sedan kyrkovaktaren Gustaf Wilhelm Lundberg från lägenheten Hagaberg i Sänga socken af Färentuna härad och Stockholms län aflidit den 19 april 1878, efterlemnande sin hustru, Emma Margareta Charlotta Sandberg, men icke några vid bouppteckningen den 29 i samma månad kända arfvingar, samt några sådana ej heller inom natt och år från dödsfallet sig anmält, kammaradvokatfiskalsembetet, å Kongl. Maj:ts och kronans vägnar, instämt enkan Lundberg till Färentuna häradsrätt med yrkande, att affidne mannens lott i boet måtte förklaras böra såsom danaarf tillfalla kronan, hvilket yrkande häradsrätten i utslag den 3 juli 1888, som vunnit laga kraft, bifallit, jemte det enkan Lundberg förpligtades att för samma lott till kammaradvokatfiskalsembetet redovisa i enlighet med bouppteckningen, som visade en

Angående
danaarf efter
kyrkovaktaren
G. W. Lund-
berg.

behållning af 433 kronor 7 öre, med tillägg af de medel, som vid dödsfallet inestätt å sparbanksbok med ränta derå till lyftningsdagen.

Innan berörda rättegång anhängiggjordes, hade emellertid enkan Lundberg i en till Kongl. Maj:t ingifven skrift af den 9 januari 1888 anhållit, att, då hälften af boets tillgångar måste betraktas såsom danaarf, men sökanden vore i mindre goda omständigheter och dessutom hade en åldrig moder att försörja, Kongl. Maj:t måtte af nåd låta sökanden komma i åtnjutande äfven af den del af boet, som skulle tillfalla kronan; hvarförutom sökanden förmålt, att hon vid bouppteckningstillfället bland tillgångarne uteglömt en sparbanksbok, derå funnits insatta omkring 500 kronor. Af bifogade intyg af vederbörande pastorsembeten inhemtades, att sökanden, som vore född år 1834, hade att försörja sin år 1805 födda moder.

I anledning af ansökningen hade utlåtanden afgifvits af Kongl. Maj:ts befallningshafvande i Stockholms län samt kammaradvokatfiskals-embetet, hvilka på de af sökanden anförda skäl och med hänsyn till det för staten obetydliga belopp, som den begärda eftergiften omfattade, tillstyrkt efterskänkande af kronans rätt till ifrågavarande danaarfsmedel; varande af kammaradvokatfiskalen, som anført, att, då från boets hela behållning, 933 kronor 7 öre, afdroges sökandens fördel, giftorätt och morgongåfva med tillhopa 534 kronor 18 öre, danaarfsbeloppet utgjorde 398 kronor 89 öre, sparbanksräntan deri dock ej inberäknad, tillika yrkat, att förbehåll måtte göras om den rätt, honom lagligen tillkomme, och hvilken, vid det förhållande, att den upplupna och än vidare upplöpande sparbanksräntan ej kunde beräknas, samt häradsrättens utslag ej komme till verkställighet, derest ansökningen bifölles, ansåges böra beräknas efter ett jemnadt belopp af 400 kronor.

Med afseende å hvad sålunda förekommit har Kongl. Maj:t nu föreslagit Riksdagen, att kronans rätt till ifrågavarande danaarfsmedel måtte öfverlåtas på sökanden under förbehåll, att den kammaradvokatfiskalen tillkommande provision, beräknad efter ett kapitalbelopp af fyrahundra kronor, blefve af sökanden gulden.

Utskottet, som emot hvad Kongl. Maj:t i omförmälda hänseende föreslagit icke haft något att erinra, får alltså hemställa,

att Kongl. Maj:ts förevarande framställning må af Riksdagen bifallas.

Angående
danaarf efter
Magdalena
Fischer från
Umeå.

2:o. Sedan förra vaccinatrisen Magdalena Fischer, hvilken enligt vederbörligt prestbevis allt sedan sin födelse varit bosatt i Umeå, derstädes den 2 mars 1886 aflidit i en ålder af 83 år utan att efterlemna

kända arfvingar, samt kungörelse om dödsfallet varit införd i Post- och Inrikes tidningar utan att inom natt och år derefter andra arfvingar efter den affidna sig anmält än Hedvig Johanna Carolina Hamnqvist, född Fischer, och Abr. Alfr. Hamnqvist, hvilka dock ej styrkt någon släktskap, hade, enligt hvad i Kongl. Maj:ts proposition n:o 8 omförmäles, kammaradvokalsfiskalsembetet, å Kongl. Maj:ts och kronans vägnar, instämt bemälda Hedvig Johanna Carolina Hamnqvist och Abr. Alfr. Hamnqvist äfvensom stads-kassören Gustaf Löf, den sistnämnde i egenskap af god man för boet, till rådstufvurätten i Umeå med yrkande, att qvarlåtenskapen efter Magdalena Fischer måtte, med undantag af 200 kronor, angående hvilket belopp den affidna i lifstiden genom testamente den 16 maj 1884 särskildt förordnat, förklaras bära såsom danaarf tillfalla kronan.

Under rättegången hade Hedvig Johanna Carolina Hamnqvist och Abr. Alfr. Hamnqvist förmält, att, som de icke kunde styrka sin uppgifna släktskap till den affidna, de ej hade något att invända emot stämmingspåståendet; hvarefter rådstufvurätten i utslag den 13 september 1888, som vunnit laga kraft, förklarar att med undantag af ofvan omförmälda 200 kronor behålla qvarlåtenskapen efter Magdalena Fischer, uppgående enligt lemnad redovisning, efter afdrag af nyssberörda belopp, till 1,200 kronor, skulle såsom danaarf tillfalla kronan.

Redan innan detta utslag meddelades, hade stadsfullmäktige i Umeå i en genom Kongl. Maj:ts befällningshafvande i Vesterbottens län till Kongl. Maj:t insänd skrift af den 19 januari 1888, med framhållande deraf, att stadens förvärfskällor vore mycket inskränkta, anført, att antalet lärjungar vid stadens folk- och småskolor under de senare åren så ökats, att behöfligt vore att, förutom redan varande folkskolebyggnader, två eller tre byggnader för småskolorna, som nu vore inrymda i staden tillhöriga, för andra ändamål afsedda lokaler, i skilda delar af staden uppfördes, samt att stadens utgifter, i synnerhet sedan den nyss reparerade kyrkan genom vådeld den 24 december 1887 gått förlorad, blifvit mycket stora i förhållande till stadens förmåga att bära dem, med afseende hvarå och då det under sådana omständigheter skulle varda en god hjälp, om Magdalena Fischers efterlemnade tillgångar äfven kunde få användas till uppförande af omförmälda byggnader, stadsfullmäktige anhållit, att kronans rätt till danaarf efter bemälda affidna, hvilken under hela sin lefnad vistats i staden Umeå och derstädes utöfvat sitt yrke, måtte till staden öfverlätas;

och hade ej mindre Umeå stads magistrat än äfven Kongl. Maj:ts befällningshafvande i Vesterbottens län på de af sökandena anförda

skäl tillstyrkt bifall till ansökningen, magistraten med erinran tillika, att staden redan hade att vidkännas betydliga utgifter för beredande af vattenaflopp från en stor del af staden samt motsåge ännu större kostnader för ett nytt elementarläroverkshus med andra behöfliga inrättningar.

I anledning af omförmälda ansökning hade vidare kammaradvokatfiskalsembetet afgifvit infordradt utlåtande, deri embetet förmält, att, ehuru embetet följde den regel att icke tillstyrka bifall till gjorda ansökningar om danaarfs efterskänkande till förmån för kommuner, derest icke något välgörande ändamål till detsammans användande kunde upp gifvas, embetet likväl, då den eldsvåda, som inträffat den 25 juni nästlidet år och till största delen ödelagt staden Umeå, utgjorde ett nog talande skäl för att göra undantag från förenämnda regel, tillstyrkte efterskänkande af kronans rätt till ifrågavarande danaarfsmedel; varande dervid förbehåll af kammaradvokatfiskalen framställt om den rätt, som honom lagligen tillkomme.

Med afseende å hvad sålunda förekommit har Kongl. Maj:t nu föreslagit Riksdagen, att kronans rätt till ifrågavarande danaarfsmedel måtte på Umeå stad öfverlätas, under förbehåll att den kammaradvokatfiskalen tillkommande provision af staden gäldades och att staden för framtiden afstode från den ersättning för förlorad tullfrihet, som med årligt belopp af fyratiosex kronor 12 öre från statsverket till staden utginge.

Utskottet, som vidhåller den vid flera tillfällen förut uttalade åsigten om önskvärdheten deraf, att de anslag, som vissa städer uppbära i ersättning för förlorade tullfriheter, må komma att upphöra, samt anser lämpligt att de inom samma städer förekommande danaarfsmedel varda för sådant ändamål använda, hemställer alltså,

att hvad Kongl. Maj:t i förevarande hänseende föreslagit må vinna Riksdagens bifall.

Stockholm den 8 februari 1889.

På statsutskottets vägnar:

GUSTAF SPARRE.